

УДК 336.74:351.86

МЕНЕДЖМЕНТ

Степаненко Н. О.

кандидат економічних наук, доцент
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

Nataliia Stepanenko

PhD in Economics, Associate professor
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Литвиненко А. В.

кандидат економічних наук, доцент
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

Lytvynenko Andrii

PhD in Economics, Associate professor
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Пивавар І.В.

кандидат економічних наук, доцент
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

Iryna Pyvavar

PhD in Economics, Associate professor
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

**РОЛЬ КРЕДИТНО-ГРОШОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ У
ЗМІЦНЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

**THE ROLE OF THE STATE'S MONETARY POLICY IN
STRENGTHENING NATIONAL SECURITY**

Abstract. The article examines the role of the state's monetary policy in ensuring macroeconomic stability and strengthening national security. The study analyzes the impact of monetary regulation on the financial system's resilience, exchange rate stability, inflation levels, and investment activity. The main challenges associated with external and internal economic threats that may lead to financial instability are identified. The paper outlines effective monetary policy instruments that contribute to mitigating economic risks, maintaining banking liquidity, regulating the credit market, and ensuring confidence in the national currency. The experience of foreign countries in implementing anti-crisis measures in monetary regulation and the possibilities of their adaptation to Ukrainian realities are considered. The study highlights the significance of cooperation between the central bank, government, and international financial institutions in forming an effective financial security strategy. The article substantiates the need to introduce long-term monetary mechanisms to promote economic resilience, reduce debt burden, and stimulate sustainable national economic development. The research concludes that a well-balanced monetary policy is key to ensuring economic sovereignty and enhancing the country's financial independence in an era of increasing external shocks and uncertainties. Additionally, the study explores the role of monetary policy in fostering financial sector transparency and improving investor confidence. It examines how digital transformation in financial services can enhance the effectiveness of monetary instruments and contribute to economic growth. The analysis underscores the need for adaptive regulatory frameworks to effectively respond to emerging economic challenges. The research also considers the implications of global financial trends on domestic monetary stability, emphasizing the importance of continuous policy adjustments to maintain sustainable economic growth. By incorporating risk management principles, monetary policy can stabilize in times of economic uncertainty, reinforcing the country's financial security and long-term development prospects.

Keywords: monetary policy, macroeconomic stability, national security, monetary regulation, financial system, exchange rate, inflation, investment activity, bank liquidity, economic risks.

Анотація. У статті досліджено роль кредитно-грошової політики держави у забезпеченні макроекономічної стабільності та зміцненні національної безпеки. Проаналізовано вплив монетарного регулювання на стійкість фінансової системи, стабільність валютного курсу, рівень інфляції та інвестиційну активність. Визначено основні виклики, пов'язані з зовнішніми та внутрішніми економічними загрозами, що можуть призвести до фінансової нестабільності. Окреслено ефективні інструменти монетарної політики, які сприяють зниженню економічних ризиків, підтримці банківської ліквідності, регулюванню кредитного ринку та забезпеченню довіри до національної валюти. Розглянуто досвід зарубіжних країн щодо застосування антикризових заходів у сфері грошово-кредитного регулювання та їх можливу адаптацію до українських реалій. Висвітлено значення співпраці центрального банку, уряду та міжнародних фінансових інституцій у формуванні ефективної стратегії фінансової безпеки держави. Обґрунтовано необхідність впровадження довгострокових монетарних механізмів, які сприятимуть економічній стійкості, зниженню рівня боргового навантаження та стимулюванню сталого розвитку національної економіки.

Ключові слова: кредитно-грошова політика, макроекономічна стабільність, національна безпека, монетарне регулювання, фінансова система, валютний курс, інфляція, інвестиційна активність, банківська ліквідність, економічні ризики.

Постановка проблеми. Ефективна кредитно-грошова політика відіграє ключову роль у забезпеченні макроекономічної стабільності та зміцненні національної безпеки держави. В умовах глобалізації та зростання економічних ризиків фінансова система країни стає вразливою до зовнішніх та внутрішніх викликів, включаючи фінансові кризи, інфляційні процеси, валютні коливання та боргову нестабільність.

Одним із головних завдань державної кредитно-грошової політики є створення сприятливого економічного середовища, яке забезпечує стійкий розвиток фінансової системи та підвищує економічну безпеку країни. Водночас недостатньо ефективного регулювання грошового обігу, невважена емісійна та відсоткова політика можуть призвести до розбалансування ринків, втрати довіри до національної валюти та зниження фінансової стійкості.

Проблема полягає у необхідності розробки та впровадження дієвих інструментів кредитно-грошового регулювання, спрямованих на зменшення фінансових ризиків, підвищення довіри до банківської системи, зміцнення валютного ринку та забезпечення економічної незалежності держави. Важливо дослідити механізми, за допомогою яких кредитно-грошова політика сприяє зниженню зовнішніх загроз, фінансуванню стратегічно важливих секторів економіки та підтримці фінансової стабільності в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Грошово-кредитна політика є важливим інструментом державного регулювання економіки, що безпосередньо впливає на фінансову стабільність, рівень інфляції та макроекономічну динаміку. У вітчизняних та зарубіжних дослідженнях розглядаються різні аспекти впливу грошово-кредитної політики на економіку, її ефективність та можливі напрями удосконалення.

Серед фундаментальних досліджень у цій сфері можна виділити роботи Циганова С.А. [1], Салькової І.Ю. та Римара А.Ю. [2], Вдовенко Л.О., Мороза К.М. та Ковальчук Т.В. [3], Харуна О.А. та Грицини Л.А. [4] які аналізують шляхи підвищення ефективності грошово-кредитного регулювання економіки та пропонує методи адаптації монетарної політики до змін економічного середовища. У дослідженнях Аржевітіна С.М. [5], Гриценка А. та Кричевської Т. [7], Бричка Б.Б. [8], Другова О.С. [13] сфокусовано на взаємозв'язку грошово-кредитної політики та економічного розвитку України, а також розглядають роль монетарного регулювання у забезпеченні фінансової стабільності.

Всі ці дослідження підтверджують, що грошово-кредитна політика є важливим механізмом забезпечення економічної стабільності України.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження впливу кредитно-грошової політики держави на зміцнення національної безпеки, визначення основних інструментів монетарного регулювання, що сприяють фінансовій стабільності, та обґрунтування стратегічних підходів до мінімізації економічних ризиків і загроз.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах економічної нестабільності, глобалізаційних викликів і фінансових ризиків кредитно-грошова політика держави відіграє ключову роль у забезпеченні макроекономічної стабільності та зміцненні національної безпеки. Монетарне регулювання впливає на рівень інфляції, стабільність валютного курсу, ліквідність банківської системи, що, у свою чергу, визначає фінансову стійкість країни. Держави, які мають ефективну кредитно-грошову політику, здатні своєчасно реагувати на економічні загрози та підтримувати стійкість фінансової системи [1-2].

Кредитно-грошова політика є одним із ключових механізмів забезпечення макроекономічної стабільності та захисту економічних інтересів країни. Вона визначає умови функціонування грошового ринку, впливає на доступність кредитних ресурсів, рівень зайнятості, динаміку інфляційних процесів та стійкість національної валюти. Центральний банк або відповідний фінансовий регулятор використовує інструменти кредитно-грошової політики для регулювання грошової маси, контролю процентних ставок та підтримки економічного балансу [3].

Основними цілями кредитно-грошової політики є забезпечення цінової стабільності, підтримка економічного зростання, регулювання рівня безробіття та стабілізація фінансового сектора. Вона може бути стимулюючою (експансивною) або стримуючою (рестрикційною), залежно від поточного економічного стану країни. Експансивна політика застосовується під час економічного спаду або кризи, коли необхідно стимулювати інвестиції та

споживчий попит шляхом зниження процентних ставок і збільшення грошової маси. Натомість рестрикційна політика спрямована на зниження рівня інфляції та контроль за перегрівом економіки шляхом підвищення процентних ставок і обмеження кредитної активності.

Основні завдання кредитно-грошової політики у контексті зміцнення національної безпеки:

Рис. 1 – Завдання кредитно – грошової політики*

*сформовано авторами

Контроль за інфляцією є важливим завданням державної економічної політики, оскільки різкі коливання рівня цін можуть призвести до зниження купівельної спроможності населення та нестабільності на ринку [4]. Для цього використовуються механізми регулювання грошової маси, процентних ставок і валютних операцій, що дозволяє зберігати стабільність цін та запобігати різким інфляційним сплескам. Важливою складовою є також стабілізація валютного курсу, яка спрямована на запобігання девальвації та підтримку довіри до національної валюти. Валютна стабільність забезпечує передбачуваність умов для бізнесу, сприяє залученню іноземних інвестицій та знижує ризики фінансових криз.

Регулювання ліквідності банківської системи відіграє ключову роль у підтримці стабільності фінансового сектору та доступності кредитних ресурсів. Для цього центральний банк використовує різні інструменти, такі як зміна облікової ставки, норми резервування та операції на відкритому ринку.

Забезпечення ліквідності банків дозволяє підприємствам отримувати доступ до фінансування, стимулює економічну активність та сприяє зростанню зайнятості [5,8]. Водночас важливою складовою макроекономічного регулювання є запобігання кризовим явищам, що включає розробку заходів щодо мінімізації впливу зовнішніх економічних шоків. Це може бути досягнуто шляхом створення резервних фондів, диверсифікації економіки та впровадження антикризових програм. Комплексний підхід до контролю за фінансовими ризиками дозволяє зберігати стійкість економіки навіть у періоди глобальних нестабільностей.

Контроль за інфляцією є важливим завданням державної економічної політики, оскільки різкі коливання рівня цін можуть призвести до зниження купівельної спроможності населення та нестабільності на ринку. У 2024 році інфляція в Україні демонструвала тенденцію до зростання: у вересні вона становила 8,6% у річному вимірі, що перевищило показник серпня в 7,5% [6].

Основними чинниками цього зростання були підвищення тарифів на комунальні послуги та зростання цін на електроенергію, що стало наслідком пошкодження енергетичної інфраструктури через військові дії. Зокрема, у вересні 2024 року ціни на електроенергію зросли на 63,6% у порівнянні з попереднім роком.

Стабілізація валютного курсу є ще одним важливим аспектом економічної політики, спрямованим на запобігання девальвації та підтримку довіри до національної валюти. У 2024 році Національний банк України утримував облікову ставку на рівні 13%, прагнучи стримати інфляційний тиск та підтримати стабільність гривні [6].

. Проте, зростання інфляції та інші економічні виклики вимагали обережного підходу до монетарної політики.

Регулювання ліквідності банківської системи відіграє ключову роль у підтримці стабільності фінансового сектору та доступності кредитних ресурсів. У 2024 році Національний банк України продовжував використовувати різні інструменти, такі як операції на відкритому ринку та

регулювання облікової ставки, для забезпечення належного рівня ліквідності в банківській системі. Це дозволяло підтримувати кредитування підприємств та населення, сприяючи економічній активності.

Запобігання кризовим явищам є важливим завданням економічної політики, особливо в умовах зовнішніх економічних шоків. У 2024 році Україна стикалася з численними викликами, включаючи військові дії та пошкодження критичної інфраструктури, що впливало на економічну стабільність. Заходи, спрямовані на мінімізацію впливу цих шоків, включали підвищення тарифів на електроенергію для фінансування ремонтних робіт та підтримку енергетичної системи перед зимовим періодом [6].

Таким чином, у 2024 році Україна активно застосовувала різні економічні інструменти для контролю інфляції, стабілізації валютного курсу, регулювання ліквідності банківської системи та запобігання кризовим явищам, адаптуючись до складних внутрішніх та зовнішніх умов.

Національна безпека держави охоплює не лише військові та політичні аспекти, але й фінансово-економічну складову, яка є фундаментом стабільності та стійкості країни. Фінансова незалежність виступає ключовим елементом стратегічної стійкості, забезпечуючи можливість ефективного реагування на внутрішні та зовнішні виклики. У цьому контексті кредитно-грошова політика відіграє вирішальну роль, спрямовуючи зусилля на підвищення стійкості банківської системи, розвиток внутрішнього інвестиційного потенціалу, зниження зовнішніх боргових ризиків та фінансування стратегічно важливих галузей.

Стійка банківська система є основою фінансової безпеки держави, оскільки вона забезпечує ефективне функціонування економіки, підтримку підприємництва та захист заощаджень громадян. У 2024 році банківський сектор України продемонстрував тенденцію до помірної збільшення ліквідності за умови збереження прибутковості. За даними Національного банку України (НБУ), станом на 1 квітня 2024 року частка проблемних кредитів (NPL) в портфелі банків знизилася до 36,07% порівняно з 37,35% на

початок року [9]. Це свідчить про поступове покращення якості кредитних портфелів та зростання довіри до банківської системи.

Для забезпечення стабільності банківської системи НБУ впроваджує заходи, спрямовані на підвищення капіталізації банків, посилення нагляду та контролю за їх діяльністю, а також удосконалення механізмів управління ризиками. Зокрема, у серпні 2024 року було відкликано банківську ліцензію банку "Альпарі" за його власною ініціативою без припинення юридичної особи, що свідчить про активну роботу регулятора щодо оздоровлення банківського сектору [10]

Стимулювання внутрішніх інвестицій є ключовим фактором економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країни. У 2024 році в Україні спостерігалось зростання інтересу до інвестування в реальний сектор економіки, зокрема в агропромисловий комплекс, ІТ-сектор та відновлювану енергетику. За даними Міністерства економіки, обсяг капітальних інвестицій у першому півріччі 2024 року збільшився на 12% порівняно з аналогічним періодом попереднього року.

Для створення сприятливих умов для інвесторів уряд впроваджує реформи, спрямовані на спрощення регуляторних процедур, захист прав власності та забезпечення прозорості ведення бізнесу. Зокрема, було запроваджено електронні сервіси для реєстрації підприємств, спрощено процедури отримання дозвільних документів та знижено податкове навантаження на малий і середній бізнес.

Оптимізація боргової політики та ефективне управління міжнародними фінансовими зобов'язаннями є важливими складовими фінансової безпеки держави. Станом на 30 червня 2024 року державний та гарантований державою борг України становив 6 168 млрд грн, або 152,2 млрд дол. США, з яких 72,3% припадало на зовнішній борг [11]

Для зниження боргового навантаження уряд проводить політику реструктуризації боргу та залучення пільгового фінансування від міжнародних партнерів. Зокрема, у вересні 2024 року Україна досягла

домовленостей з Міжнародним валютним фондом та приватними кредиторами щодо відтермінування виплат та зниження процентних ставок, що дозволило зекономити близько 11 млрд доларів протягом наступних трьох років [12]

Підтримка промисловості, енергетики та інфраструктури через ефективний розподіл фінансових ресурсів є пріоритетом державної політики. У 2024 році особлива увага приділялася відновленню енергетичної інфраструктури, яка зазнала значних пошкоджень унаслідок військових дій. Уряд виділив понад 50 млрд грн на ремонт та модернізацію енергетичних об'єктів, а також залучив міжнародну допомогу для реалізації проектів з відновлюваної енергетики.

Крім того, було розпочато низку інфраструктурних проектів, спрямованих на покращення транспортної логістики та підвищення експортного потенціалу країни. Зокрема, у співпраці з Європейським банком реконструкції та розвитку було профінансовано будівництво нових автомобільних доріг та модернізацію залізничної інфраструктури.

Фінансова стабільність є одним із ключових чинників економічної безпеки країни, що визначається рівнем проблемних кредитів, інвестиційною активністю та борговим навантаженням. На рисунку 2 представлено розподіл основних фінансових показників України у 2024 році, включаючи частку проблемних кредитів (NPL), темпи зростання капітальних інвестицій та частку зовнішнього боргу.

Проведений аналіз свідчить про значну залежність економіки від зовнішнього фінансування, що потребує ефективної політики управління борговими зобов'язаннями. Одночасно спостерігається позитивна динаміка інвестицій, що вказує на поступове відновлення економічної активності в країні.

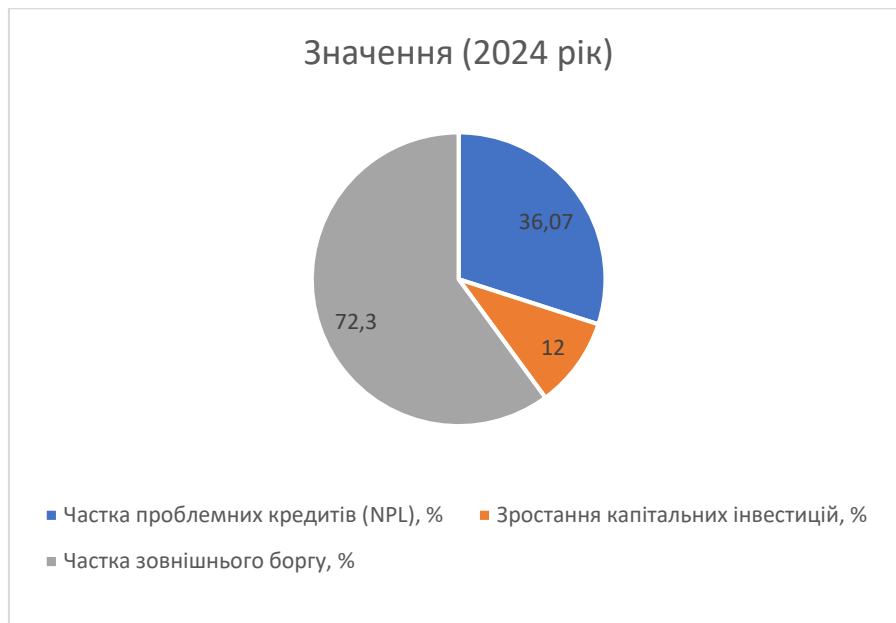

Рисунок 2 - Структура фінансових показників України у 2024 році

Кредитно-грошова політика держави є не лише інструментом регулювання економіки, а й ключовим фактором забезпечення національної безпеки. У сучасних умовах фінансової глобалізації стабільність банківської системи, рівень інфляції та ефективність монетарних механізмів безпосередньо впливають на економічну стійкість країни. Контроль за грошовою масою, процентними ставками та валютним курсом дозволяє державі запобігати фінансовим кризам, знижувати боргові ризики та створювати сприятливе середовище для економічного розвитку [13]. Особливо важливою є роль кредитно-грошової політики в умовах воєнних викликів, коли фінансові ресурси необхідні не лише для підтримки економічної активності, а й для зміцнення обороноздатності країни.

Одним із ключових завдань монетарної політики є забезпечення довіри до національної валюти, що напряду впливає на стабільність фінансової системи. Гривня залишається основним інструментом економічних розрахунків, тому її стабільність є визначальним фактором збереження купівельної спроможності населення та фінансової впевненості бізнесу. Політика Національного банку, спрямована на регулювання валютного ринку,

дозволяє уникати спекулятивних атак на гривню та підтримувати макроекономічну рівновагу.

Важливим аспектом є управління державним боргом та залучення міжнародних фінансових ресурсів. Оптимізація боргового навантаження дає змогу знизити залежність від зовнішніх запозичень, забезпечуючи стійкість державних фінансів. У 2024 році уряд України активно співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями, використовуючи пільгові кредити та програми фінансової підтримки для стабілізації економіки.

Крім того, кредитно-грошова політика відіграє важливу роль у підтримці стратегічних галузей економіки, таких як оборонна промисловість, енергетика та транспортна інфраструктура. Інвестиції у ці сфери дозволяють не лише зміцнити економічну безпеку, а й створити додаткові можливості для розвитку виробничого потенціалу країни. Тобто, ефективне управління грошовим обігом та кредитними ресурсами є основою для зміцнення національної безпеки та забезпечення довгострокової стійкості держави.

Висновки. Кредитно-грошова політика є невід'ємною частиною механізму забезпечення національної безпеки, оскільки вона визначає стійкість економічної системи, рівень фінансових ризиків та можливості держави щодо протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам. Використання ефективних інструментів монетарного регулювання дозволяє знизити макроекономічні ризики, підвищити фінансову стабільність та забезпечити сталий економічний розвиток країни.

Список літератури:

1 Циганов С.А. Шляхи підвищення ефективності грошово-кредитного регулювання економіки. Фінанси України. 2000. № 1. С.17

2 Салькова І.Ю. Римар А.Ю. Основи забезпечення фінансової безпеки. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип.20. С.889-893.

3 Вдовенко Л.О., Мороз К.М., Ковальчук Т.В. Грошово-кредитна політика НБУ та її вплив на банківську діяльність. Інфраструктура ринку. 2019.Вип.35. С.362-368.

4 Харун О.А.,Грицина Л.А. Розвиток грошово-кредитної політики України в умовах глобалізації. Причорноморські економічні студії. Випуск 41. 2019. С.176-182.

5 Аржевітін С.М. Грошово-кредитні відносини в розвитку економіки України: автореф. дис. ... д-ра екон. наук. Київ, 2011. 32 с.

6 Ukraine's inflation rises to 8.6% y/y in Septemberhttps: URL: <http://www.reuters.com/markets/europe/ukraines-inflation-rises-86-yy-september-2024-10-10/>

7 Гриценко А., Кричевська Т. Цілі та стратегія грошово-кредитної політики. URL : [http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28462/08- Hrytsenko.pdf?sequence=1](http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28462/08-Hrytsenko.pdf?sequence=1).

8 Бричка Б. Б. Суть, цілі та типи грошово-кредитної політики // Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 40. С. 182-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_40_35 – 0,60 д.а.

9 Банківська система України продовжила тенденцію до помірного збільшення ліквідності URL: <https://interfax.com.ua/news/press-release/994122.html>

10 Огляд банківського сектору. Серпень 2024 URL:https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-08.pdf

11 Державний та гарантований державою борг України з початку 2024 року став дешевшим на понад 10% URL:https://mof.gov.ua/uk/news/derzhavnii_ta_garantovanii_derzhavoiu_borg_ukraini_z_pochatku_2024_roku_stav_deshevshim_na_ponad_10-4741

12 L'Ukraine parvient à se donner de nouvelles marges de manœuvre financières URL: <https://www.lemonde.fr/economie/article/2024/09/13/l-ukraine->

parvient-a-se-donner-de-nouvelles-marges-de-man-uvre-
financieres_6315980_3234.html

13 Другова О.С., Клепікова С.В., Романів В.В. Оцінка кредитного ризику у фінансовій діяльності банку / Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». Одеса, 2021. №63, с. 118 – 123

14 Волоснікова Н.М. Системні чинники грошово-кредитної політики ата їх вплив на мікро- та макроекономічні процеси в Україні // Вісник НТУ «Харківський Політехнічний Інститут». 2018. № 20(1296). С. 87-90.

15 Пшик Б.І. Роль грошово-кредитної політики у забезпеченні цінової стабільності в Україні // Формування ринкової економіки в Україні. 2019. Вип. 41. Ч. 2. с. 360 – 367.

References:

1 Tsyhanov S. A. (2000). Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti hroshovo-kredytnoho rehuliuvannia ekonomiky [Ways to increase the efficiency of monetary regulation of the economy]. *Finansy Ukrainy*, (1), 17.

2 Calkova I. Iu., Rymar A. Iu. (2017). Osnovy zabezpechennia finansovoi bezpeky [Fundamentals of financial security]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, (20), 889–893.

3 Vdovenko L. O., Moroz K. M., Kovalchuk T. V. (2019). Hroshovo-kredytna polityka NBU ta yii vplyv na bankivsku diialnist [Monetary policy of the NBU and its impact on banking activities]. *Infrastruktura rynku*, (35), 362–368.

4 Kharun O. A., Hrytsyna L. A. (2019). Rozvytok hroshovo-kredytnoi polityky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Development of Ukraine's monetary policy in globalization conditions]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, (41), 176–182.

5 Arzhevitin S. M. (2011). Hroshovo-kredytni vidnosyny v rozvytku ekonomiky Ukrainy [Monetary relations in the development of Ukraine's economy] (Doctoral dissertation abstract). Kyiv, 32 p.

6 Ukraine's inflation rises to 8.6% y/y in September. URL: <http://www.reuters.com/markets/europe/ukraines-inflation-rises-86-yy-september-2024-10-10/>

7 Hrytsenko A., Krychevska T. Tsili ta stratehiia hroshovo-kredytnoi polityky [Objectives and strategy of monetary policy]. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28462/08-Hrytsenko.pdf?sequence=1>.

8 Brychka B. B. (2019). Sut, tsili ta typy hroshovo-kredytnoi polityky [Essence, goals, and types of monetary policy]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, (40), 182–186. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_40_35

9 Bankivska systema Ukrainy prodovzhyla tendentsiiu do pomirnoho zbilshennia likvidnosti [The banking system of Ukraine continued the trend of moderate increase in liquidity] URL: <https://interfax.com.ua/news/press-release/994122.html>

10 Ohliad bankivskoho sektoru. Serpen 2024 [Banking Sector Review. August 2024] URL:https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-08.pdf

11 Derzhavnyi ta harantovanyi derzhavoiu borh Ukrainy z pochatku 2024 roku stav deshevshym na ponad 10% [Ukraine's state and state-guaranteed debt has become cheaper by more than 10% since the beginning of 2024] URL:https://mof.gov.ua/uk/news/derzhavnii_ta_garantovanii_derzhavoiu_borg_ukraini_z_pochatku_2024_roku_stav_deshevshim_na_ponad_10-4741

12 L'Ukraine parvient à se donner de nouvelles marges de manœuvre financières URL: https://www.lemonde.fr/economie/article/2024/09/13/l-ukraine-parvient-a-se-donner-de-nouvelles-marges-de-man-uvre-financieres_6315980_3234.html

13 Druhova O. S., Klepikova S. V., Romaniv V. V. (2021). Otsinka kredytnoho ryzyku u finansovii diialnosti banku [Assessment of credit risk in banking activities]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, (63), 118–123.

14 Volosnikova N. M. (2018). Systemni chynnyky hroshovo-kredytnoi polityky ata yikh vplyv na mikro- ta makroekonomichni protsesy v Ukraini [Systemic factors of monetary policy and their impact on micro- and macroeconomic processes in Ukraine]. *Visnyk NTU «Kharkivskiy Politekhnichnyi Instytut»*, 20(1296), 87–90.

15 Pshyk B. I. (2019). Rol hroshovo-kredytnoi polityky u zabezpechenni tsinovoi stabilnosti v Ukraini [The role of monetary policy in ensuring price stability in Ukraine]. *Formuvannia rynkovoï ekonomiky v Ukraini*, (41, pt. 2), 360–367.